

SZENT ÁGOSTON: ISTEN VÁROSÁRÓL

(Tudomány, hit, alázat:) Ha a kifejezések, amelyeket (ti platonikusok) használtok, zavarosak is, a célt azért valamelyest, mintegy ködben úszva, de látjátok és arrafelé tartotok. Hanem Isten változhatatlan Fiának megtestesülését, megváltásunk eszközt, minden javaink megszerzőjét, amiben mi hiszünk és amiben Istent mintegy gyengének ismerjük meg — ezt nem akarjátok elismerni. Tehát az örök hazát, maradandó városunkat — bárha messziről és homályosan — látjátok, de az úton, amelyen járni kellene, nem jártok . . . Ennek az igazságnak elfogadásához azonban alázatra lenne szükség, arra pedig nyakasságunk ugyan nehezen hajlik. Pedig mi hihetetlen van abban — főként nektek, hiszen olyan tanokat vallotok, amelyek maguk ennek hitére vezérelhetnének —, mi hihetlent találtok abban, ha azt mondják: Isten emberi lelket és testet vett fel? Éppen ti olyan nagy méltóságot tulajdonítotok az intellektuális léleknek, vagyis az emberi léleknek . . . Vagy talán azon a rendkívüli dolgon ütköztök meg, hogy egy test szűztől szülessék? Hogy a Csodálatos csodálatosan született, ezen nem botránkoznotok kellene, hanem jámborságra buzdulnotok. Hogy van az, hogy mihelyt a keresztény hitről van szó, úgy tesztek, mintha elfelejtettétek volna vagy nem is tudátok azt, amit máskor vitattok és tanítotok? Mi az oka annak, hogy — sajátmagatok-megcáfolta véleményeitekre hivatkozva — nem akartok keresztények lenni? Mert Krisztus alázatosan jött el, ti pedig fennhéjázók vagytok. Vagy restellitok, hogy helyreigazítsanak? Ez is csak a kevélyek hibája. Igen-igen, tanult emberek szégyellik, hogy Platon tanítványaiból Krisztus tanítványaivá váljanak, akinek Lelke egy halászmberrel értette meg és mondatta el: „Kездeten volt az Ige és az Ige Istennél volt . . .” Immár megvetésre méltó lett a gőgöseknél ez az isteni tanítómester, mert az Ige testté lett és közöttünk lakozott. Nem elég hát, hogy ezek a szerencsétlenek betegek, még büszkélkednek is betegségükkel, és vonakodnak a gyógyító orvosságtól. Ezzel pedig nem azt érik el, hogy fölemelkednének, hanem annál mélyebbre zuhannak. (X. 29.)

(A manicheista felfogás ellen:) Bűneinkért és vétkeinkért nem kell a Teremtő iránti igazságtalansággal a test természetét vádolnunk, mert az a maga nemében és rendjében jó, Ellenben az nem jó, hogy a jó Teremtőt elmellőzve teremtett jó szerint éljünk, akár test szerint, akár lélek szerint, akár a lélekből és testből álló egész ember szerint. Mert aki a lélek természetét magasztalja a legnagyobb jó gyanánt, a test természetét pedig rossznak vádolja, az nyilvánvalóan testiesen kívánja a lelket és testiesen menekül a testtől; vélekedése emberi hiábavalóság, nem isteni igazság. (XIV. 5.)

(Szentírásmagyarázat:) Lehetséges, hogy valaki megfelelőbb magyarázatot talál, mint én, megint másvalaki még odaillőbbet. De minden magyarázónak Isten Városára kell vonatkoztatnia, amit mond, ha nem akar magyarázatával messze eltérni a szerző szándékától. És ha nem is egyféleképpen nyilatkoz-

nak, magyarázatuknak egybehangzónak kell maradnia a katolikus hittel. Sem azoknak nincs igazuk, akik csak a történeti tényeket fogadják el minden jelképes jelentés nélkül, sem azoknak, akik elvetve a történeti igazságot, csak képes beszédnek tartják az egészet. Csak fonák elme állíthatja, hogy haszontalanul írták volna meg ezeket a könyveket, amelyeket évezredekken át olyan áhítatos tisztelettel, a rendszeres áthagyományozás oly gondos megtartásával őriztek, vagy hogy csak a pusztá tényeket kell bennük tekinteni. (XV. 26-27.)

(Az emberi nem különbözősége és egyenlősége:) Egyetlen hívő se vonja kétségbe, hogy ahol csak ember, vagyis értelmes és halandó lény születik, az az Isten teremtménye, bármilyen szokatlan nekünk a testalkata, színe, mozgása vagy hangja; bármelyik tájról való, bármilyen képességei vagy természeti tulajdonságai vannak. Mert Isten mindenek Teremtője, ő tudja, hol és mikor teremtsen vagy teremtett valamit; tudja, milyen széppé teszi a mindenséget, hogy egyforma meg eltérő részekből szövi össze. De akinek nincs áttekintése az egészről, azt sérteni fogja az egyik rész vélt félresikerülése, mert nem tudja, mivel harmonizál és mivel áll vonatkozásban. És ha így nagyobb különbözőség is keletkezik: tudja Ő, mit cselekedett, és senki sem ócsárolhatja jogosan az ő műveit. (XVI. 8.)

(Van-e boldogság a földön?) Csak a boldog él úgy, ahogy akar, és csak az igaz ember boldog. De az igaz is csak akkor él majd úgy, ahogy akar, ha eljutott oda, ahol nem halhat meg, nem tévedhet, kárt nem vallhat többé, s ráadásul bizonyos abban, hogy ez mindig így marad. Mert ezt kívánja a természet, és csak akkor lehet egészen és tökéletesen boldog, ha megkapta, amit kíván. De a jelen életben ugyan kicsoda élhetne úgy, ahogy akar, hiszen még az sincs hatalmában, hogy egyáltalán éljen! Élni akar, és meg kell halnia. Hogyan élne hát úgy, ahogy akar, ha nem él addig, ameddig akar? Ha pedig meg akar halni, akkor hogy élhetne úgy, ahogy akar, hiszen még élni sem akar . . . De ám éljen úgy valaki, ahogy akar, miután kénytelen-kelletlen ráparancsolt magára, hogy nem akarja, ami nincs hatalmában és csak azt akarja, ami hatalmában van: az ilyen ember azért nem boldog még, mert türelmében boldogtalan. Boldog élete csak annak van, aki szereti is az életét. De ha szereti, ha boldog benne, akkor minden másnál jobban kell szeretnie, hiszen érette szereti mindazt, amit még szeret. Ha pedig úgy szereti, amint megérdemli (és csak az a boldog, aki a boldog életet érdeme szerint szereti), akkor lehetetlen, hogy ne akarja: örökké tartson az, amit így szeret. Akkor lesz tehát boldog az élet, amikor örökké tart. (XIV. 25.)